

Risiko- og kapitalstyring

- 1 Innledning
- 2 Oppsummering
 - a. Pilar 1
 - b. Pilar 2
 - c. Pilar 3
- 3 Nåværende kapitalsituasjon – Pilar 1
- 4 Kapitalbehov – Pilar 2
- 5 Stresstester og scenarier knyttet til økonomiske tilbakeslag og Summering av kapitalbehov for ulike risikoer
- 6 Kvalitetskontroll og godkjenning av ICAAP og bruk av ICAAP i Oppdalsbanken
 - a. Styrets rapport om behandling og tilbakemelding
 - b. Revisors rapport om ICCAP-prosessen og beregninger

1 Innledning

Kapitalkravene, Basel II, trådte i kraft for vår bank fra 1.1.2008. Kapitalkravene er et EU direktiv som gjennom EØS avtalen innføres for norske finansinstitusjoner. Disse reglene medfører at det blir større samsvar mellom myndighetenes krav til kapitaldekning i finansinstitusjonene og den metoden finansinstitusjonene selv benytter når de beregner sitt kapitalbehov. Beregningene er basert på regnskapstallene pr. 31.12.2011.

Kapitalkravene er et tredelt system inndelt i såkalte pilarer:

Pilar 1 omhandler minstekrav til kapitaldekning og er en videreutvikling av det tidligere kapitaldekningsregelverket, Basel I. Minstekravet til kapitaldekning er fortsatt 8%, der kjernekapitalen skal utgjøre minst halvparten. Det innføres nye metoder for å beregne kredittrisiko, samtidig som operasjonell risiko innføres som et nytt element. Pilar 1 omfatter kapitalkrav for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Oppdalsbanken vil beregne og rapportere disse risiki under pilar 1 etter en såkalt standardisert metode. Oppdalsbanken er svært solid mht. egenkapital. Hele vår egenkapital er kjernekapital og i forhold til kravene i pilar 1 er vår dekning på **19,86%**.

Pilar 2 omhandler institusjonens vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging. I henhold til pilar 2 skal Oppdalsbanken begrunne sin kapitaltilpasning. Dette innebærer å vurdere kapitalbehovet for risiki som ikke er dekket i pilar 1, samt kapitalbehovet for vekst og å fastsette hvor mye over minstekravene banken skal legge seg. Som ledd i tilpasningen til pilar 2 har Oppdalsbanken vedtatt en ny risikopolicy. Denne er presentert nedenfor. Finanstilsynet vil i sin tilsynsprosess gi tilbakemelding vedrørende bankens kapitalisering og vil være retningsgivende for hvilke endringer og tilpasninger banken må gjøre videre.

Pilar 3 omhandler krav om offentliggjøring av finansiell informasjon.

I pilar 3 stilles det krav om offentliggjøring av finansiell informasjon. Det er krav om at dette skal skje på internett. Informasjonen skal dekke Oppdalsbankens tilpasninger til, og oppfyllelse av kapitalkravsregelverket, herunder spesifisering av risikovektet beregningsgrunnlag og ansvarlig kapital, metoder for beregning og beskrivelse av

retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av de ulike risiki. Prosessen for å vurdere samlet kapitalbehov skal også beskrives.

2 Oppsummering

I h.h.t. Oppdalsbankens strategi for 2011-2014 skal vi holde et definert økonomisk resultat både når det gjelder totale kostnader, bunnlinje og bidrag pr. ansatt. I forhold til vår risikoprofil er dette nivået svært betryggende sett i forhold til pilar 1 kravet. Pr. 1.1.2012 er vår kapitaldekning på **19,86%**. Hele egenkapitalen er kjernekapital. Minimum kapitaldekning i h.h.t. ICAAP er 13,48%. Dersom bankens kapitaldekning nærmer seg dette nivået vil banken kunne utstede fondsobligasjoner eller egenkapitalbevis.

Oppdalsbankens risikostyring er forankret i styrets retningslinjer for kvalitetssikring og internkontroll i Oppdalsbanken vedtatt 12.06.2007 og risikopolicy for Oppdalsbanken vedtatt i styret 12.06.2007. Begge disse ble gjennomgått og oppdatert i oktober 2011. Bankens finansielle situasjon er god. Innskuddsdekningen er på 82,6%. Finansieringen utover innskudd fra kunder er langsiktig med forfall fra 2012 til 2014. Likviditeten målt etter indikatorer er positiv.

Resultatmessig er en rentenetto på 1,84% og resultat før tap på 0,96% av gjennomsnittlig forvaltningskapital solide størrelser. Vi vil fortsatt oppleve press på rentenetto, men forventer å holde oppunder 2%, som betyr et resultat som opprettholder kapitaldekningen. Tapsforventningene er fortsatt moderat på kreditt.

De viktigste risiki i vår ICAAP beregning:

Kredittrisiko

Banken har hatt en utlånsøkning på 3,4% i 2011.

Økningen er kommet på kunder som er klassifisert som C eller bedre. Basert på klassifisering av hele kundemassen vurderes bankens kredittrisiko å være innenfor et akseptabelt nivå. Når det gjelder konsentrasjonsrisiko har banken ett engasjement målt mot 10% av bankens egenkapital. Bransjekonsentrasjon har vi definert som >25% av totalt engasjement i næringssektor og har beregnet ICAAP for engasjement i primærnærings (28,3%) og innen tjenesteytende næringer (35,8%). Næringer med høy risiko er hos oss varehandel, hotell og restaurant, industri, bygg & anlegg og transport. Vi har også beregnet ICAAP for sektorovergripende næringer, hos oss tjenesteytende og bygg & anlegg.

Likviditetsrisiko

Ved utgangen av 2011 har vi lån til kredittinstitusjoner på totalt 80 mill. Kr. 50 mill forfalt i februar 2012 og kr. 30 mill forfaller i 2014. I tillegg har vi obligasjonslån på kr. 485 mill, hvorav kr. 100 mill forfaller i 2014. I tillegg har vi en trekkrettighet i DnB Nor på kr. 100 mill. Vi har i siste kvartal hatt en forbedring av vår likviditetsindikator og er nå på lav risiko. Innskuddsdekningen vår er forbedret fra 2010 og vi har nå en innskuddsdekning på 82,6 %. Bankens likviditetsrisiko vurderes å være innenfor et akseptabelt nivå. Vi har beregnet ICAAP i forhold til økt pris på finansiering både når det gjelder våre obligasjonslån, øvrig langsiktig finansiering og eventuelle uttak av store innskudd.

Forretningsrisiko/Omdømmerisiko

Forretningsrisiko/omdømmerisiko er risiko for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kreditt, marked e.a.

Vi har beregnet ICAAP i forhold til mulig bortfall av portefølje provisjon og økt konkurransesituasjon med prispress på utlån. Videre er en omdømmerisiko beregnet gjennom en reduksjon i innskudd fra kunder og redusert salg av verdipapirer og forsikring.

3 Nåværende kapitalstatus – pilar 1

Oppdalsbankens finansielle situasjon er tilfredsstillende. Vi forventer liten endring i rammebetingelser eller forretningsprofil som tilsier store negative variasjoner i fremtidig finansiell situasjon. Foruten månedlig rapportering av regnskap, mottar styret en kvartalsvis risikoreport.

4 Kapitalbehov – pilar 2

Oppdalsbanken er underlagt regelverk for minstekrav til kapitaldekning og soliditet. I tillegg blir det som en del av Basel II stilt krav om å vurdere kapitalbehovet i forhold til risikoprofil og til kvalitet på risikostyringssystemer. Styret har i denne forbindelse vedtatt risikopolisy, kredittpolicy, policy for operasjonell risiko, retningslinjer for intern kontroll, likviditetsstrategi og strategi og retningslinjer for verdipapirplasseringer. Videre utarbeider vi en omfattende risikoreport som blir rapportert til ledelse og styret hvert kvartal. Bankens strategiplan for 2011-2014 setter visse overordnede mål for finansiell utvikling.

Oppdalsbankens overordnede mål er å ha en kapitaldekning på min. 16.5% av det risikovektede beregningsgrunnlaget. Etter risikovurderingene under ICAAP og beregnet nødvendig egenkapital skal vår bank ha en solid buffer. Tabellen viser kapitalbehov under de forskjellige risiko som banken kan bli eksponert for.

I 1000 Kr.	Minstekrav Basel II	ICAAP Basel II	Totalt
Kredittrisiko	96.148		
Markedsrisiko	0	27.813	
Operasjonell risiko	7.273		
Likviditetsrisiko		9.040	
Konsentrasjonsrisiko		14.993	
Eieinomsrisiko		1.010	
Forretningsrisiko		10.082	
Omdømmerisiko		390	
Strategisk risiko		4.719	
Operasjonell risiko		2.000	
Fradrag	-1.112		
Sum pilar 1	102.309		102.309
Sum pilar 2		70.048	70.048
Total kapitalbehov			172.357
Ansvarlig kapital			253.945

5 Stresstester og scenarioer knyttet til økonomiske tilbakeslag og summering av kapitalbehov

I bankens kvartalsvise risikoreport er det foretatt stresstester mht. reduksjon i rentenetto, pris- og volumøkning av lånefinansiert kapital og økte tapsvurderinger. Resultatene er innarbeidet i en fremskrevet ICAAP de nærmeste 3 år og viser fortsatt en solid buffer i forhold til kapitalbehov. Tabellen under ekstreme forhold viser også en positiv buffer.

**Prognose kapitalplan
Normal utvikling**

		2011	2012	2013	2014
Egen- kapital	Egenkapital	253.945	268.505	281.589	294.524
	Økn EK fra drift		14.560	13.084	12.934
	Ansvarlig lån				
	Fondsobligasjon Emisjon				
Pilar 1 Kapital	Kredittrisiko	96.148	100.955	106.003	111.303
	Operasjonell risiko	7.273	7.637	8.018	8.419
	Fradrag	-1.112	-1.168	-1.226	-1.287
	Kap.dekn. P 1	102.309	107.424	112.796	118.436
	Overskudd P1	151.636	161.081	168.793	176.088
Pilar 2 kapital	Markedsrisiko	27.813	27.813	27.813	27.813
	Likviditetsrisiko	9.040	9.040	9.040	9.040
	Konsentrasjonsrisiko	14.993	16.192	17.488	18.887
	Eiendomspriserisiko	1.010	1.010	1.010	1.010
	Forretningsrisiko	10.082	10.486	10.905	11.341
	Omdømmerisiko	390	421	455	491
	Strategisk risiko	4.719	4.719	4.719	4.719
	Operasjonell risiko	2.000	2.000	2.000	2.000
	Kap.dekn. P 2	70.048	71.682	73.431	75.303
Reserve/oversk.kap	81.588	89.398	95.363	100.785	

**Prognose kapitalplan
Ekstreme forhold**

		2011	2012	2013	2014
Egen- kapital	Egenkapital	253.945	252.821	250.082	246.514
	Økn EK fra drift		-1.124	-2.740	-3.567
	Ansvarlig lån				
	Fondsobligasjon Emisjon				
Pilar 1 Kapital	Kredittrisiko	96.148	100.955	106.003	111.303
	Operasjonell risiko	7.273	7.637	8.018	8.419
	Fradrag	-1.112	-1.168	-1.226	-1.287
	Kap.dekn. P 1	102.309	107.424	112.796	118.436
	Overskudd P1	151.636	145.397	137.286	128.079
Pilar 2 kapital	Markedsrisiko	34.844	40.071	42.074	43.042
	Likviditetsrisiko	12.535	14.165	14.873	15.215
	Konsentrasjonsrisiko	23.451	26.265	29.417	32.947
	Eiendomspriserisiko	1.010	1.010	1.010	1.010
	Forretningsrisiko	11.255	11.930	12.646	13.405
	Omdømmerisiko	390	437	489	548
	Strategisk risiko	5.899	6.135	6.430	6.687
	Operasjonell risiko	2.000	2.080	2.180	2.267
	Kap.dekn. P 2	91.384	102.093	109.120	115.121
Reserve/oversk.kap	60.252	43.304	28.166	12.957	

6 Kvalitetskontroll og godkjenning av ICAAP og bruk av ICAAP i Oppdalsbanken

Basel II regelverket, herunder ICAAP beregninger, ble initiert av styret i banken med et eget virksomhetsstyringsprosjekt som inneholder en total policy for styring og kontroll, spesifisert gjennom 21 prinsipper og gruppert innen selskapsstruktur og organisasjon, styrets ansvar og oppgaver, interne kontroll- og overvåkningsfunksjoner og opplysningskrav. I forbindelse med utarbeidelse av disse prinsipper ble en rekke reglement, arbeidsbeskrivelser, styringsdirektiv og policyer utarbeidet og vedtatt i styret. Alle disse er gjennomgått og oppdatert i 2011.

I forbindelse med utarbeidelsen av metoder for ICAAP beregninger har økonomiavdelingen utført det praktiske arbeidet med beregninger som er gjennomdiskutert med ledergruppen og styret i fellesmøter.

Oppdalsbankens risikopolicy gir en overordnet beskrivelse av de typer risiki banken står ovenfor, og hvordan banken skal forholde seg til disse.

Innen de mest utsatte typer risiki, er det utarbeidet egne retningslinjer/policyer, som gir en mer detaljert beskrivelse av risiko og hvordan banken skal opptre for å redusere risiko. Disse er :

- Policy for styring og kontroll
- Kredittpolicy
- Likviditetsstrategi
- Markedspolicy
- Operasjonell policy
- IT

Videre er bankens kvalitetssikringssystem og internkontrollsystem med på å redusere risiko i banken, og da spesielt den operasjonelle risiki. Retningslinjer for dette er definert i "Styrets retningslinjer for kvalitetssikring og intern kontroll".

Bankens kvalitets- og kontrollsystem er utformet for å gi rimelig sikkerhet vedrørende måloppnåelse innen følgende områder:

- målrettet og effektiv drift
- pålitelig ekstern regnskapsrapportering
- overholdelse av lover og regler (Compliance)
- unngå tap av omdømme

Oppdalsbanken skal til enhver tid ha kontroll på de risiki som finnes for banken. I tilfeller der risiko er større enn det banken aksepterer, skal det straks settes inn tiltak for å redusere denne risiko. Ulike risiki innen for ulike områder vil ha ulik sannsynlighet og ulik konsekvens for banken. Det skal legges vekt på å ha fokus på de risiki som gir de største konsekvenser. I Oppdalsbanken aksepteres en lav til moderat risiko totalt for bankens virksomhet.

De viktigste risiki i vår risikopolicy:

- Kredittrisiko
- Likviditetsrisiko
- Operasjonell risiko
- Forretningsrisiko/Omdømmerisiko

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for at banken påføres tap i forbindelse med kredittgivning pga av at kunder ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser. Dette er en av de risiki som kan ha størst økonomisk konsekvens for banken, og er dermed den risiko banken skal ha mest fokus og oppfølging på.

Sentrale forutsetninger for å redusere denne type risiko er god kredittvurdering av kompetente medarbeidere samt gode rutiner, systemer og verktøy på kredittgivning og oppfølging av låneengasjement. Det er utarbeidet en egen kredittpolicy som beskriver nærmere hvordan banken skal forholde seg til kredittrisiko. Denne policyen gjennomgås og oppdateres årlig, siste gang 16.6.2011. Kredittpolicyen sier at betjeningsevne er det viktigste kriteriet for å vurdere kredittgivning, både for personmarkedet og næringsliv. Deretter er det sikkerheter som blir vurdert. Det er viktig at risikoklassifiseringen er korrekt og forsvarlig. Banken skal til enhver tid ha kontroll på kredittrisiko, gjennom gode systemer og rutiner for kredittgivningen og oppfølging av engasjement. Et viktig hjelpemiddel er bankens risikoklassifiseringssystem og bankens kreditthåndbok. Banken skal ha en moderat risikoprofil når det gjelder kredittrisiko.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at banken i en gitt situasjon ikke klarer å refinansiere seg i tilstrekkelig grad til at banken kan møte sine forpliktelser ved forfall. Likviditetsrisiko vil avhenge av bankens balansestruktur, likviditeten i kapitalmarkedet og bankens kredittverdighet. Med balansestruktur menes soliditet og innskuddsdekning, samt forskjeller i omløpshastighet og bindingstid på eiendels- og gjeldssiden. Bankens kredittverdighet vil avhenge av bl.a. soliditet, inntjening, risikoprofil og utlånsporteføljen.

Banken skal til enhver tid ha kontroll på likviditetsrisiko, gjennom gode systemer og rutiner for oppfølging av likviditeten. Det er utarbeidet en egen likviditetsstrategi som beskriver nærmere hvordan banken skal forholde seg til likviditetsrisiko. Denne strategien skal gjennomgås og oppdateres årlig. Dette ble siste gang gjort 24.10.2011. Banken skal ha en lav risikoprofil når det gjelder likviditetsrisiko.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap pga. utilstrekkelige eller mislykkede interne prosesser, mennesker og systemer eller pga. eksterne hendelser. Operasjonell risiko omfatter risiko innen personal, økonomi, IT- sikkerhet, fysisk sikkerhet, drift, juridisk sikkerhet, forvaltning, kontroll og daglig drift.

I dette inngår risiko for at banken kan bli påført tap eller kostnader som følge av

- at IT-systemer og organisasjon ikke kan behandle transaksjoner på korrekt og tidsriktig måte
- manglende sikring av omdømme, eiendeler og ressurser m.v.,
- bevisste handlinger fra egne ansatte og/eller utenforstående med sikte på å oppnå urettmessige fordeler,
- manglende sikring av kunders eiendeler eller uaktsomhet ved forvaltning av eiendeler på vegne av andre
- systemtekniske og manuelle kontroller som ikke fungerer

Den operasjonelle risiko vil blant annet kunne reduseres gjennom god kvalitetssikring og gode interne systemer, rutiner, retningslinjer og kontrollsystemer. Banken skal til enhver tid ha kontroll på den operasjonelle risiko, gjennom gode systemer for kvalitetssikring og intern kontroll. Banken skal ha en lav risikoprofil når det gjelder operasjonell risiko.

Forretningsrisiko/Omdømmerisiko

Uventede endringer i inntektene eller kostnader knyttet til eksterne faktorer medfører forretningsrisiko. Årsakene til forretningsrisiko kan være konkurranseforhold som fører til reduserte volumer og prispress, reguleringer eller forhold hos samarbeidspartnere som reduserer lønnsomheten gjennom enten bortfall av inntekter eller økte kostnader. Tap vil oppstå dersom banken ikke tilpasser seg endringene. God planlegging og gode rutiner er viktige verktøy for å redusere risiko. Endringer i omdømme kan medføre svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter. Et svekket omdømme for Oppdalsbanken kan også skyldes forhold i andre institusjoner som av markedet defineres som en del av banken. Bankens skal ha en lav risikoprofil når det gjelder forretnings- og omdømmerisiko.

Totalkapital (pilar 1 og 2)

	Risiko	Kapital
Pilar 1	Kreditt	96.148
	Marked	0
	Operasjonell	7.273
	Fradrag	-1.112
	Kapitalkrav P1	102.309
Pilar 2	Markedsrisiko	27.813
	Likviditetsrisiko	9.040
	Konsentrasjonsrisiko	14.993
	Eiendom	1.010
	Forretning	10.082
	Omdømme	390
	Strategisk	4.719
	Operasjonell risiko	2.000
	Bto Kapitalkrav P2	70.048
	Evt. diversifisering	0
Nto kapitalkrav P2	70.048	
Totalkapitalkrav	172.357	

Minimumsmål kjernekapitaldekning pilar 1 og 2 13,48% 2011: 13,26%

Beregningsgrunnlag 1.278.863